

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΖΟΥΡΟΣ
Γεωπόνος Επιστημών Τροφίμων Α.Π.Θ.

Το νέο πρότυπο ποιότητας & ασφάλειας τροφίμων **ISO 22000** Παρουσίαση & Ερμηνεία

Με στοιχεία ιχνηλασμότητας - ανάλυσης αστοχίας
Η παρουσίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας
για τα τρόφιμα εμπεριέχεται σε CD

Περιεχόμενα

ΜΕΡΟΣ Α: ISO 22000

1.	Εισαγωγή.....	29
1.1	Σκοπός του προτύπου - Γενικά.....	29
1.2	Σκοπός του προτύπου - Εφαρμογή	35
2.	Αναφορά σε συγγενή πρότυπα	37
3.	Όροι και ορισμοί.....	37
4.	Σύστημα διαχείρισης ασφάλειας τροφίμων (Σ.Δ.Α.Τ.)	40
4.1	Γενικές απαιτήσεις	40
4.2	Απαιτήσεις τεκμηρίωσης.....	43
4.2.1	Τεκμηρίωση του Σ.Δ.Α.Τ. – Γενικά.....	43
4.2.1.1	Οδηγίες για τη σύνταξη των εντύπων λειτουργικών διαδικασιών	46
4.2.1.2	Κατευθυντήριες γραμμές για τη σύνταξη των εντύπων που σχετίζονται με τις οδηγίες εργασίας ..	50
4.2.2	Έλεγχος εγγράφων.....	53
4.2.3	Έλεγχος αρχείων.....	54
5.	Ευθύνη γενικής διεύθυνσης (διαχείρισης)	55
5.1	Δέσμευση της γενικής διεύθυνσης (διαχείρισης).....	55

5.2	Πολιτική ασφάλειας τροφίμων	60
5.3	Σχεδιασμός του Σ.Δ.Α.Τ.	60
5.4	Ευθύνες και αρμοδιότητες.....	60
5.5	Επικεφαλής (Συντονιστής) της ομάδας ασφάλειας τροφίμων....	61
5.6	Επικοινωνία.....	62
5.6.1	Εξωτερική επικοινωνία	62
5.6.2	Εσωτερική επικοινωνία	63
5.7	Ετοιμότητα και ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης	65
5.8	Ανασκόπηση από τη γενική διεύθυνση (διοίκηση)	67
5.8.1	Γενικά για τη διοικητική ανασκόπηση	67
5.8.2	Πηγές διοικητικής ανασκόπησης.....	67
5.8.3	Αποτελέσματα ανασκόπησης	68
6.	Διαχείριση πόρων.....	68
6.1	Διάθεση πόρων	68
6.2	Ανθρώπινο δυναμικό.....	68
6.2.1	Γενικά	68
6.2.2	Επαγγελματική επάρκεια, ευαισθησία και κατάρτιση.....	69
6.3	Υποδομή	72
6.4	Περιβάλλον εργασίας	72
7.	Σχεδιασμός και υλοποίηση ασφαλών προϊόντων	72
7.1	Γενικά.....	72
7.2	Προαπαιτούμενα.....	73
7.2.1	Γενικές απαιτήσεις.....	73
7.2.2	Προγράμματα υποδομής και συντήρησης	73
7.2.3	Προαπαιτούμενα προγράμματα (ΠΠ)	77
7.3	Προκαταρκτικά βήματα για την ανάλυση κινδύνων.....	88
7.3.1	Γενικά	88
7.3.2	Ομάδα ασφάλειας τροφίμων.....	89
7.3.3	Χαρακτηριστικά προϊόντων	91
7.3.3.1	Πρώτες ύλες, συστατικά και υλικά σε άμεση επαφή με το προϊόν	91
7.3.3.2	Χαρακτηριστικά τελικού προϊόντος	92

7.3.4	Προβλεπόμενη χρήση	92
7.3.5	Διαγράμματα ροής, στάδια διεργασίας και προληπτικά μέτρα ελέγχου.....	93
7.3.5.1	Διαγράμματα ροής	93
7.3.5.2	Περιγραφή των βημάτων διαδικασίας και των μέτρων ελέγχου	97
7.4	Ανάλυση κινδύνων.....	98
7.4.1	Γενικά	98
7.4.2	Αναγνώριση κινδύνων και καθορισμός των αποδεκτών επιπέδων.....	98
7.4.3	Υπόδειγμα Ερωτηματολογίου αναγνώρισης κινδύνου ..	102
7.4.4	Αξιολόγηση των κινδύνων.....	108
7.4.5	Επιλογή και αξιολόγηση των προληπτικών μέτρων ελέγχου	112
7.5	Καθιέρωση των ΠΠ.....	118
7.5.1	Μέτρα ελέγχου που ανήκουν στα ΠΠ	118
7.5.2	Ανανέωση των προκαταρκτικών πληροφοριών και διόρθωση των ΠΠ.....	119
7.6	Καθιέρωση του σχεδίου HACPP	120
7.6.1	Σχέδιο HACPP	120
7.6.2	Προσδιορισμός των CCPs	121
7.6.3	Καθορισμός κρίσιμων ορίων για τα CCPs	125
7.6.4	Σύστημα για την παρακολούθηση των CCPs.....	128
7.6.5	Προβλεπόμενες ενέργειες σε περίπτωση απόκλισης από τα κρίσιμα όρια.....	135
7.6.6	Ανανέωση των προκαταρκτικών πληροφοριών και επανορθώσεων των λειτουργικών PRPs	135
7.7	Ενημέρωση προκαταρκτικής πληροφόρησης	135
7.8	Σχεδιασμός της επαλήθευσης.....	136
7.9	Σύστημα ιχνηλασιμότητας.....	137
7.10	Έλεγχος μη συμμορφώσεων	138
7.10.1	Διορθώσεις.....	138
7.10.2	Διορθωτικές ενέργειες	138
7.10.3	Χειρισμός των εν δυνάμει μη ασφαλών προϊόντων	139

7.10.3.1 Γενικά	139
7.10.3.2 Αξιολόγηση για την αποδέσμευση.....	140
7.10.3.3 Διάθεση μη συμμορφουμένων προϊόντων	140
7.10.4 Ανακλήσεις (Απόσυρση).....	141
8. Επικύρωση, επαλήθευση και βελτίωση του Σ.Δ.Α.Τ.....	142
8.1 Γενικά.....	142
8.2 Επικύρωση του συνδυασμού προληπτικών μέτρων ελέγχου	143
8.3 Έλεγχος παρακολούθησης και έλεγχος μετρήσεων.....	143
8.4 Επαλήθευση του συστήματος διαχείρισης ασφάλειας τροφίμων (Σ.Δ.Α.Τ.).....	145
8.4.1 Εσωτερικές επιθεωρήσεις.....	145
8.4.2 Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της επαλήθευσης	145
8.4.3 Ανάλυση αποτελεσμάτων της συνολικής αξιολόγησης του Σ.Δ.Α.Τ.....	146
8.5 Βελτίωση - Επικαιροποίηση του Σ.Δ.Α.Τ.	146
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Έντυπα του ISO 22000	149
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Ανάλυση αιτίου-αιτιατού – Εργαλεία και τεχνικές επίλυσης προβλημάτων.....	184
I. Ανάλυση αιτίου-αιτιατού	185
1. Διάγραμμα τύπου Ishikawa	185
2. Φύλλα ελέγχου (check sheets)	187
3. Διάγραμμα PARETO	189
4. Διαγράμματα ελέγχου και διασποράς, συσχέτιση αιτίων.....	191
II. Μέθοδος επίλυσης προβλήματος	192
1. Κατάλογος ορισμού προβλήματος.....	192
2. Ανάλυση γενεσιουργών αιτίων (Root cause analysis) - Εντοπισμός πιθανών λύσεων	194
3. Εντοπισμός λύσης με τη βοήθεια του πίνακα (μήτρας) λύσεων....	198
4. Ανάλυση επιπτώσεων λύσης με τη χρήση διαγράμματος επιπτώσεων λύσης	201

5. Εφαρμογή λύσης με τη χρήση ενός χρονοδιαγράμματος τύπου Gantt	202
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ:	
Ανάλυση αστοχίας (FMEA) στα πλαίσια του ISO 22000.....	204
1. Εισαγωγή.....	204
2. Ιστορική αναδρομή της FMEA	204
3. Βασικά στοιχεία της FMEA	205
4. Κλασικός τρόπος εφαρμογής της FMEA	208
5. Τροποποίηση της FMEA στα πλαίσια του Σ.Δ.Α.Τ.	210
6. Παραδείγματα εφαρμογής της FMEA	216
7. Εκτίμηση ειδικής επικινδυνότητας σε Τρόφιμο.....	221
7.1 Εισαγωγή.....	221
7.1.1 Ανάλυση Δένδρου Σφαλμάτων	222
7.1.2 FMEA.....	222
7.1.3 Το Νομοθετικό πλαίσιο για τους Γ.Τ.Ο. στην Ε.Ε.	223
7.1.4 Συμπεριφορά καταναλωτή για την ύπαρξη Γ.Τ.Ο. στα τρόφιμα.....	225
7.2 Περιγραφή της Περύπτωσης	225
7.3 Μεθοδολογία.....	227
7.4 Αποτελέσματα και Συζήτηση.....	236
7.4.1 Αποτελέσματα της Αρχικής Ανάλυσης Επικινδυνότητας	241
7.4.2 Αποτελέσματα της Ανάλυσης Δένδρου Σφαλμάτων (Fault Tree Analysis - FTA.....	252
7.4.3 Αποτελέσματα της Ανάλυσης Αστοχίας (Failure Mode and Effect Analysis)	266
7.5 Προσδιορισμός Διορθωτικών και Προληπτικών Μέτρων.	280
7.5.1 Προληπτικά Μέτρα	281
7.5.2 Σύστημα Αποφυγής Γ.Τ.Ο. και Γενικό Σύστημα Αποφυγής Γ.Τ.Ο.....	286
7.6 Συμπεράσματα	288
Βιβλιογραφία.....	289

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ:	
«ΙΧΝΗΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ»	295
1. Εισαγωγή.....	295
2. Πλεονεκτήματα συστημάτων ιχνηλασιμότητας	296
3. Δυσχέρειες στην εφαρμογή συστημάτων ιχνηλασιμότητας	297
4. Βασικές αρχές για την εισαγωγή ενός συστήματος ιχνηλασιμότητας	299
5. Διοχέτευση πληροφοριών στον καταναλωτή.....	305
6. Το πρόγραμμα FOODTRACE.....	306
6.1 Ιστορικό και στόχοι του προγράμματος	306
6.2 Τα βασικά στοιχεία ενός συστήματος ιχνηλασιμότητας στα πλαίσια του προγράμματος FOODTRACE	308
6.3 Σύστημα ταυτοποίησης.....	309
6.4 Μέθοδοι ταυτοποίησης	310
6.5 Πρότυπα συστημάτων ταυτοποίησης	311
6.6 Σήμανση προϊόντων και συσκευές ανάγνωσης στοιχείων σήμανσης.....	311
6.6.1 Γραμμικοί γραμμωτοί κώδικες (linear bar-codes)	312
6.6.2 Γραμμωτοί κώδικες δύο διαστάσεων (κώδικες τύπου μήτρας, σύνθετοι κώδικες, γραμμωτοί κώδικες πολλαπλών σειρών).....	314
6.6.3 Ταυτοποίηση με χρήση ραδιοκυμάτων	318
6.7 Επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών.....	323
7. Η ανάγκη για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου πρωτοκόλλου σήμανσης και συσκευών αναγνώρισης και μετάδοσης ιχνηλάσιμων στοιχείων	323
8. Το σύστημα ιχνηλασιμότητας EAN.UCC.....	327
8.1 Εισαγωγή.....	327
8.2 Στόχοι του συστήματος EAN.UCC.....	327
8.3 Κωδικοποίηση προϊόντος και διαδικασίες ιχνηλασιμότητας....	328
8.3.1 Γενικά	328
8.3.2 Αναγνώριση θέσης	330

8.3.3 Ταυτοποίηση προϊόντος.....	330
8.3.4 Ταυτοποίηση μονάδων ανεφοδιασμού (παλετών).....	334
8.4 Ανάγνωση/ανίχνευση πληροφοριών και αποθήκευσή τους	338
8.5 Σχέδιο ιχνηλασιμότητας.....	340
8.6 Επικοινώνηση πληροφοριών διά μέσου του δικτύου τροφίμων ..	344
9. Το σύστημα ιχνηλασιμότητας uID	351
9.1 Εισαγωγή	351
9.2 Πρότυπα των ucodes.....	352
9.3 Οι φορείς των ucode (ucode tags).....	354
9.4 Συσκευές ανάγνωσης/αναγνώρισης UC	356
9.5 Δίκτυο πληροφοριών	358
10. Διαδικασία εισαγωγής συστήματος ιχνηλασιμότητας.....	361
10.1 Εισαγωγή.....	361
10.2 Δημιουργία μίας ομάδας οργανισμών τροφίμων	362
10.3 Μελέτη της παρούσας κατάστασης	363
10.4 Οριοθέτηση στόχου	363
10.5 Δημιουργία ενός συστήματος πληροφοριών.....	364
10.6 Σύνταξη εγχειριδίου διαδικασίας ιχνηλασιμότητας	365
10.7 Κατάρτιση χρονοδιαγράμματος, διεξαγωγή δοκιμαστικής εφαρμογής, εκπαίδευσης	365
10.8 Αξιολόγηση συστήματος, κυκλοφορία εντύπων, πλήρης εφαρμογή συστήματος ιχνηλάσιμότητας, ανασκόπηση συστήματος	365
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ	367
1. Οδηγία 92/2/EOK για τον καθορισμό του τρόπου δειγματοληψίας και της κοινοτικής μεθόδου ανάλυσης για τον επίσημο έλεγχο των θερμοκρασιών των τροφίμων βαθιάς κατάψυξης που προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου	367
2. Οδηγίες 98/53/EOK και 2002/26/ΦΕΚ - Δειγματοληψία και μέθοδοι ανάλυσης για τον επίσημο έλεγχο περιεκτικοτήτων αφλατοξινών και ωχρατοξινής Α σε τρόφιμα.....	368

3. Οδηγία 2002/69/ΦΕΚ για τις μεθόδους δειγματοληψίας και ανάλυσης για τον επίσημο έλεγχο των διοξινών και τον προσδιορισμό των παρόμοιων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCBs) στα τρόφιμα.....	373
4. Οδηγία 2003/78/ΕΚ για την καθιέρωση μεθόδων δειγματοληψίας και ανάλυσης για τον επίσημο έλεγχο των μέγιστων περιεκτικοτήτων πατουλίνης στα τρόφιμα – Οδηγία 2004/16/ΕΚ για την καθιέρωση μεθόδων δειγματοληψίας και ανάλυσης για τον επίσημο έλεγχο των μέγιστων περιεκτικοτήτων κασσίτερου σε κονσέρβες τροφίμων.....	375
Βιβλιογραφία Μέρους Α'	379
Ευρετήριο Ελληνικών Όρων	381
Ευρετήριο Αγγλικών Όρων	387

ΜΕΡΟΣ Β:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ (Περιέχονται στο CD)

1. Τεχνολογία και Ασφάλεια Τροφίμων	393
1.1 Regulation (EC) No.178/2002: Γενικές αρχές και απαιτήσεις του νόμου τροφίμων, ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφάλειας Τροφίμων (EFSA) και καθορισμός διαδικασιών σε θέματα ασφάλειας τροφίμων ...	396
1.2 Regulation (EC) No.852/2004: Υγιεινή τροφίμων	400
1.3 Regulation (EC) No.853/2004: Καθορισμός γενικών κανόνων υγιεινής για τρόφιμα	402
1.4 Regulation (EC) No.854/2004: Προδιαγραφές ειδικών κανόνων για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων σε προϊόντα ζωικής προέλευσης προοριζόμενα για ανθρώπινη διατροφή	403
1.5 Regulation (EC) No.882/2004: Επίσημοι έλεγχοι για τη διασφάλιση επαλήθευσης της συμμόρφωσης με το νόμο των τροφίμων και των ζωοτροφών, την υγεία και τους κανόνες ευημερίας των ζώων	404

2.	Ψυξη – Ιονισμός: Διάφορες διατάξεις	406
2.1	Directive E.U. 89/108/EEC: Νομοθεσία τροφίμων βαθιάς κατάψυξης που προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή.....	410
2.2	Regulation (EEC) No.2092/91: Βιολογικός τρόπος παραγωγής γεωργικών προϊόντων και σχετικές ενδείξεις σε γεωργικά προϊόντα και είδη διατροφής	412
2.3	Regulation (EC) No.258/97: Νέα τρόφιμα και νέα συστατικά τροφίμων.....	415
2.4	Directive E.U. 1999/2/EC: Νομοθεσία για τρόφιμα και συστατικά τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία.....	417
2.5	Directive E.U. 1999/3/EC: Θέσπιση κοινοτικού καταλόγου τροφίμων και συστατικών που υποβάλλονται σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία ...	419
3.	Μόλυνση από Ραδιενέργεια.....	420
3.1	Regulation (EC) No.3954/87: Καθορισμός μέγιστων επιτρεπτών επιπέδων ραδιενέργειας σε τρόφιμα και ζωοτροφές λόγω πυρηνικού ατυχήματος ή περίπτωση έκτακτου κινδύνου από ακτινοβολία	421
3.2	Regulation (EC) No.2219/89: Ειδικοί όροι εξαγωγής τροφίμων και ζωοτροφών ύστερα από πυρηνικό ατύχημα ή σε κάθε άλλη περίπτωση κινδύνου από ακτινοβολίες	423
3.3	Regulation (EC) No.737/90: Όροι εισαγωγής γεωργικών προϊόντων καταγωγής Τρίτων Χωρών μετά το ατύχημα στο Τσερνομπίλ	423
4.	Μόλυνση από φυτοφάρμακα.....	425
4.1	Directive E.U. 76/895/EEC: Καθορισμός μέγιστης περιεκτικότητας για κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επί και εντός των οπωροκηπευτικών	428
4.2	Directive E.U. 86/362/EEC: Καθορισμός ανώτατων περιεκτικοτήτων για κατάλοιπα φυτοφαρμάκων στα σιτηρά	429

4.3 Directive E.U. 90/642/EEC:	
Καθορισμός ανώτατων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων πάνω ή μέσα σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, συμπεριλαμβανόμενων των οπωροκηπευτικών ...	431
4.4 Πρόταση COM(2003)0117 COD(2003)0052	
Ανώτατα όρια φυτοφαρμάκων στα προϊόντα φυτικής και ζωικής προέλευσης	431
4.5 Απαγόρευμένες χρήσεις μεταποιημένων και σύνθετων προϊόντων	433
5. Μόλυνση από ουσίες με ορμονική δράση και άλλες ουσίες.....	436
5.1 Directive E.U. 96/22/EC:	
Απαγόρευση χρήσης ορισμένων ουσιών με ορμονική ή θυρεοστατική δράση και των β-ανταγωνιστικών ουσιών στη ζωική παραγωγή για κερδοσκοπικούς λόγους	437
5.2 Directive E.U. 96/23/EC:	
Λήψη μέτρων ελέγχου για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπά τους σε ζώντα ζώα και στα προϊόντα τους.....	439
6. Τρόφιμα για ειδικούς διατροφικούς σκοπούς	442
6.1 Directive E.U. 89/398/EEC:	
Νομοθεσία για τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή	445
6.2 Directive E.U. 91/321/EEC:	
Παρασκευάσματα για βρέφη και παρασκευάσματα δεύτερης βρεφικής ηλικίας	447
6.3 Directive E.U. 96/5/EC:	
Μεταποιημένες τροφές με βάση τα δημητριακά για βρέφη και μικρά παιδιά	449
6.4 Directive E.U. 96/8/EC:	
Τρόφιμα προοριζόμενα για χρήση σε δίαιτες μειωμένων θερμίδων για απώλεια βάρους	450
6.5 Directive E.U. 1999/21/EC:	
Διαιτητικά τρόφιμα για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς	451
6.6 Directive E.U. 2002/46/EC:	
Νομοθεσία για συμπληρώματα διατροφής	453

7.	Προσμεῖξεις στα τρόφιμα.....	455
7.1	Regulation (EC) No. 315/93:	
	Προσμεῖξεις τροφίμων	457
7.2	Regulation (EC) No. 466/2001:	
	Καθορισμός μέγιστων τιμών ανοχής ορισμένων προσμεῖξεων στα τρόφιμα	457
8.	Πρόσθετες ύλες	459
8.1	Directive E.U. 62/2645/EEC:	
	Χρωστικές ύλες που επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται στα τρόφιμα	463
8.2	Directive E.U. 78/663/EEC:	
	Θέσπιση ειδικών κριτηρίων καθαρότητας για τους γαλακτωματοποιητές, σταθεροποιητές, τα πυκνωτικά και πτητικά μέσα που χρησιμοποιούνται στα τρόφιμα	465
8.3	Directive E.U. 81/712/EEC:	
	Καθορισμός κοινοτικών μεθόδων ανάλυσης για έλεγχο κριτηρίων καθαρότητας ορισμένων προσθέτων που χρησιμοποιούνται στα τρόφιμα.....	466
8.4	Directive E.U. 89/107/EEC:	
	Πρόσθετα που μπορούν να χρησιμοποιούνται στα τρόφιμα τα οποία προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή	467
8.5	Directive E.U. 94/35/EC:	
	Χρωστικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα τρόφιμα	469
8.6	Directive E.U. 94/36/EC:	
	Γλυκαντικά που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν στα τρόφιμα	471
8.7	Directive E.U. 95/2/EC:	
	Πρόσθετα τροφίμων πλην χρωστικών και γλυκαντικών	472
9.	Αρωματικές ύλες	473
9.1	Directive E.U. 88/388/EEC:	
	Αρτύματα που προορίζονται για χρήση στα τρόφιμα και βασικά υλικά από τα οποία παρασκευάζονται	474
9.2	Directive E.U. 88/389/EEC:	
	Κατάρτιση καταλόγου ουσιών και βασικών υλικών/ που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή αρωματικών υλών ...	476

9.3 Regulation (EC) No.2232/96:	
Αρωματικές ύλες που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν εντός ή επί των τροφίμων	477
10. Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί	478
10.1 Directive E.U. 90/219/EEC:	
Περιορισμένη χρήση Γ.Τ. Μικροοργανισμών	483
10.2 Directive E.U. 90/220/EEC:	
Βραδεία απελευθέρωση στο περιβάλλον Γ.Τ. Οργανισμών	485
10.3 Directive E.U. 2001/18/EC:	
Σκόπιμη απελευθέρωση Γ.Τ. οργανισμών στο περιβάλλον ...	487
10.4 Πρόταση κανονισμού COM/2002/0085 – COD 2002/0046:	
Διασυνοριακή διακίνηση Γ.Τ.Ο.	490
10.5 Regulation (EC) No.1829/2003:	
Γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα και ζωτροφές.....	492
10.6 Regulation (EC) No.1830/2003:	
Ιχνηλασιμότητα και επισήμανση Γ.Τ.Ο. και τροφίμων, ζωτροφών που παράγονται από Γ.Τ.Ο.....	493
10.7 Regulation (EC) No.65/2004:	
Εφαρμογή συστήματος ανάπτυξης και προσδιορισμού των μοναδικών ταυτοποιητών για Γ.Τ.Ο.....	494
10.8 Directive E.U. 2004/204/EC:	
Καθορισμός συμφωνιών χειρισμού καταλόγων εγγραφής πληροφοριών γενετικής τροποποίησης στους Γ.Τ.Ο.	495
10.9 Regulation (EC) No.641/2004:	
Έγκριση νέων Γ.Τ. τροφίμων και ζωτροφών, ανακοίνωση υπαρχόντων προϊόντων και τυχαίας ή τεχνικά μη αναπόφευκτης παρουσίας Γ.Τ. υλικού ωφελημένου από ευνοϊκή εκτίμηση κινδύνου	496
10.10 Directive E.U. 2004/657/EC:	
Προώθηση στην αγορά γλυκού καλαμποκιού Γ.Τ. από τη σειρά καλαμποκιού Bt-11.....	497
10.11 Directive E.U. 2004/643/EC:	
Καλαμπόκι Γ.Τ. της σειράς NK603 για αυτοχή στο glyphosate	497

11.	Νομοθεσία κατά προϊόν	498
11.1	Directive E.U. 76/621/EEC:	
	Καθορισμός ανώτατου ορίου περιεκτικότητας ερουσικού οξέος στα έλαια και τα λίπη με προορισμό ως έχουν για ανθρώπινη διατροφή καθώς και στα τρόφιμα με προσθήκη ελαίων ή λιπών.....	502
11.2	Directive E.U. 80/777/EEC:	
	Εκμετάλλευση και θέση στο εμπόριο των φυσικών μεταλλικών νερών	503
11.3	Directive E.U. 83/417/EEC:	
	Ορισμένες πρωτεΐνες γάλακτος (καζεΐνες και καζεΐνικά άλατα) που προορίζονται για την ανθρώπινη διατροφή	505
11.4	Directive E.U. 94/4/EEC:	
	Εγχυλίσματα καφέ και κιχωρίου	506
11.5	Directive E.U. 1999/4/EC:	
	Επισήμανση τροφίμων που περιέχουν καφεΐνη και κινίνη ...	507
11.6	Directive E.U. 2000/36/EC:	
	Προϊόντα κακάο και σοκολάτας που προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή.....	507
11.7	Directive E.U. 2001/110/EC:	
	Μέλι.....	508
11.8	Directive E.U. 2001/111/EC:	
	Ορισμένα σάκχαρα που προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή	509
11.9	Directive E.U. 2001/112/EC:	
	Χυμοί φρούτων και ορισμένων ομοειδών προϊόντων που προορίζονται για την ανθρώπινη διατροφή	510
11.10	Directive E.U. 2001/113/EC:	
	Μαρμελάδες, ζελέ, μαρμελάδες εσπεριδοειδών και κρέμα κάστανου που προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή	511
11.11	Directive E.U. 2001/114/EC:	
	Ορισμένα, μερικά ή ολικά αφυδατωμένα, διατηρημένα, γάλατα για ανθρώπινη διατροφή	512

12.	Ελαιόλαδο και λίπη.....	513
12.1	Regulation (EC) No.2991/94:	
Καθορισμός αριτηρίων για ζευστά λίπη	514	
12.2	Directive E.U. 96/3/EC:	
Υγιεινή τροφίμων όσον αφορά τη θαλάσσια μεταφορά χύδην υγρών ελαίων και λιπών	515	
12.3	Regulation (EC) No.1019/2002:	
Κριτήρια εμπορίας ελαιολάδου	516	
13.	Ποιότητα των υδάτων	517
13.1	Directive E.U. 75/440/EEC:	
Απαιτούμενη ποιότητα των υδάτων επιφάνειας που προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος.....	518	
13.2	Directive E.U. 79/923/EEC:	
Απαιτούμενη ποιότητα των υδάτων για οστρακοειδή	520	
13.3	Directive E.U. 98/83/EC:	
Ποιότητα νερού ανθρώπινης κατανάλωσης.....	521	
14.	Παραγωγή και διάθεση στην αγορά	524
14.1	Γάλα.....	524
14.1.1	Directive E.U. 89/384/EEC:	
Καθορισμός τρόπου ελέγχου τήρησης του σημείου πήξης του νωπού γάλακτος.....	525	
14.1.2	Directive E.U. 92/46/EEC:	
Υγειονομικοί κανόνες για την παραγωγή και την εμπορία νωπού γάλακτος, θερμικά επεξεργασμένου γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων.....	525	
14.2	Κρέατα	527
14.2.1	Directive E.U. 91/495/EC:	
Υγειονομικά προβλήματα και προβλήματα υγειονομικού ελέγχου για την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά του κρέατος κουνελιών και κρέατος εκτρεφόμενων θηραμάτων	528	
14.2.2	Directive E.U. 92/45/EEC:	
Υγειονομικά προβλήματα και προβλήματα υγειονομικού ελέγχου για τη θανάτωση άγριων θηραμάτων και την εμπορία του κρέατός τους	529	

14.2.3 Directive E.U. 94/65/EC:	
Καθορισμός υγειονομικών κανόνων για την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά κιμά και παρασκευασμάτων ιατρικού καρπού 531	
15. Εισαγωγές από Τρίτες Χώρες - Γενικές διατάξεις 533	
15.1 Directive E.U. 89/662/EEC:	
Κτηνιατρικοί έλεγχοι που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς 536	
15.2 Directive E.U. 90/425/EEC:	
Κτηνιατρικοί και ζωτεχνικοί έλεγχοι που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο ορισμένων ζώντων ζώων και προϊόντων με προοπτική την υλοποίηση της αγοράς 538	
15.3 Directive E.U. 91/496/EEC:	
Βασικές αρχές για την οργάνωση κτηνιατρικών ελέγχων των ζώων Τρίτων Χωρών που εισάγονται στην Κοινότητα.... 541	
15.4 Directive E.U. 92/65/EEC:	
Όροι υγειονομικού ελέγχου που διέπουν το εμπόριο και τις εισαγωγές στην Κοινότητα ζώων, σπέρματος, ωαρίων και εμβρύων που δεν υπόκεινται, όσον αφορά τους όρους υγειονομικού ελέγχου, στις ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις 543	
15.5 Directive E.U. 92/118/EEC:	
Καθορισμός υγείας ζώου και απαιτήσεις δημόσιας υγείας που διέπουν το εμπόριο και τις εισαγωγές προϊόντων στην Κοινότητα που δεν υπόκεινται στις προαναφερθείσες απαιτήσεις που καθορίζονται από τους κοινοτικούς κανονισμούς 545	
15.6 Directive E.U. 97/78/EC:	
Καθορισμός αρχών οργάνωσης των κτηνιατρικών ελέγχων των προϊόντων που εισάγονται στην Κοινότητα από Τρίτες Χώρες..... 546	
16. Υγιεινή των τροφίμων..... 549	
16.1 Directive E.U. 85/591/EEC:	
Καθιέρωση κοινοτικών τρόπων δειγματοληψίας και ανάλυσης τροφίμων 552	

16.2 Directive E.U. 89/397/EEC:	
Επίσημος έλεγχος των τροφίμων	553
16.3 Directive E.U. 93/43/EEC:	
Υγιεινή τροφίμων	554
16.4 Directive E.U. 93/99/EEC:	
Πρόσθετα μέτρα που αφορούν τον επίσημο έλεγχο τροφίμων	555
16.5 Directive E.U. 2002/99/EC:	
Κανόνες υγείας ζώων που κατευθύνουν την παραγωγή, διαδικασία, διανομή και παρουσίαση προϊόντων ζωικής προέλευσης για ανθρώπινη κατανάλωση.....	556
17. Βοοειδή και χοίροι - Γενικές διατάξεις.....	558
17.1 Directive E.U. 64/432/EEC:	
Προβλήματα υγειονομικού ελέγχου στον τομέα των ενδοκοινοτικών συναλλαγών βοοειδών και χοιροειδών	561
17.2 Directive E.U. 72/462/EEC:	
Υγειονομικά προβλήματα και μέτρα για τις εισαγωγές βοοειδών, χοιροειδών και νωπών κρεάτων από Τρίτες Χώρες.....	563
17.3 Directive E.U. 77/504/EEC:	
Αναπαραγωγή ζώων του βόειου είδους καθαρότατου γένους ...	565
17.4 Directive E.U. 88/661/EEC:	
Ζωοτεχνικοί κανόνες που εφαρμόζονται στα προοριζόμενα για αναπαραγωγή χοιροειδή	566
17.5 Directive E.U. 90/429/EEC:	
Απατήσεις υγειονομικού ελέγχου στο ενδοκοινοτικό εμπόριο και τις εισαγωγές σπέρματος χοίρων	567
18. Αιγοπρόβατα - Ειδικές διατάξεις	570
18.1 Directive E.U. 72/462/EEC:	
Προβλήματα υγείας και κτηνιατρικής επίβλεψης για την εισαγωγή αιγοπροβάτων, φρέσκου κρέατος ή προϊόντων κρέατος από Τρίτες Χώρες.....	571
18.2 Directive E.U. 89/361/EEC:	
Αιγοειδή και προβατοειδή αναπαραγωγής καθαρής φυλής....	573

18.3 Directive E.U. 91/68/EEC:	
Καθεστώς υγειονομικού ελέγχου σχετικά με το ενδοκοινοτικό εμπόριο αιγοπροβάτων	574
19. Πουλερικά - Γενικές διατάξεις.....	576
19.1 Directive E.U. 71/118/EEC:	
Υγειονομικά προβλήματα στον τομέα των συναλλαγών νωπού κρέατος πουλερικών.....	578
19.2 Directive E.U. 89/437/EEC:	
Προβλήματα υγείας και υγιεινής της παραγωγής και διάθεσης στην αγορά προϊόντων αιγών.....	579
19.3 Directive E.U. 90/539/EEC:	
Όροι υγειονομικού ελέγχου που διέπουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και την εισαγωγή πουλερικών και αιγών για επώαση από Τρίτες Χώρες	582
20. Κρέατα και προϊόντα με βάση το κρέας	584
20.1 Directive E.U. 72/461/EEC:	
Προβλήματα υγειονομικού ελέγχου στον τομέα των ενδοκοινοτικών συναλλαγών νωπών κρεάτων	586
20.2 Directive E.U. 80/215/EEC:	
Προβλήματα υγειονομικού ελέγχου στον τομέα των ενδοκοινοτικών συναλλαγών προϊόντων με βάση το κρέας.....	586
20.3 Directive E.U. 91/497/EEC:	
Υγειονομικά προβλήματα στον τομέα των ενδοκοινοτικών συναλλαγών νωπών κρεάτων, ώστε να καλύπτεται η παραγωγή και διάθεση νωπού κρέατος στην αγορά	587
21. Αλιεύματα.....	589
21.1 Directive E.U. 91/492/EEC:	
Καθορισμός υγειονομικών κανόνων για την παραγωγή και διάθεση στην αγορά ζώντων δίθυρων μαλακίων	592
21.2 Directive E.U. 91/493/EEC:	
Καθορισμός υγειονομικών κανόνων που διέπουν την παραγωγή και διάθεση στην αγορά των αλιευτικών προϊόντων	593

21.3 Directive E.U. 92/48/EEC:	
Καθορισμός στοιχειωδών κανόνων υγιεινής που εφαρμόζονται σε ορισμένα αλιευτικά προϊόντα κατά τη μεταφορά τους με αλιευτικά σκάφη.....	595
21.4 Directive E.U. 97/296/EC:	
Κατάρτιση καταλόγου Τρίτων Χωρών από τις οποίες επιτρέπονται οι εισαγωγές αλιευτικών προϊόντων για ανθρώπινη διατροφή.....	595
21.5 Regulation (EC) No.104/2000:	
Κοινή οργάνωση αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.....	596
22. Επισήμανση τροφίμων - Γενικές διατάξεις	598
22.1 Directive E.U. 90/496/EEC:	
Κανόνες επισήμανσης τροφίμων όσον αφορά τις διατροφικές τους ιδιότητες	599
22.2 Directive E.U. 2000/13/EC:	
Παρουσίαση, επισήμανση, διαφήμιση τροφίμων	602
23. Επισήμανση κατά προϊόν	605
23.1 Regulation (EEC) No.1576/89:	
Θέσπιση των γενικών κανόνων σχετικά με τον ορισμό, το χαρακτηρισμό και την παρουσίαση των αλκοολούχων ποτών.....	609
23.2 Regulation (EEC) No.1601/91:	
Θέσπιση γενικών κανόνων σχετικά με τον ορισμό, το χαρακτηρισμό και την παρουσίαση των αρωματισμένων οίνων, των αρωματισμένων ποτών με βάση τον οίνο και των αρωματισμένων κοκτέιλ αμπελοοινικών προϊόντων	611
23.3 Regulation (EEC) No.2081/42:	
Προστασία γεωγραφικών ενδείξεων και ονομασιών προέλευσης αγροτικών προϊόντων και τροφίμων	613
23.4 Regulation (EEC) No.2200/96:	
Επισήμανση για φρέσκα φρούτα και λαχανικά	615
23.5 Regulation (EC) No.2815/98:	
Προβλέψεις ονομασίας προέλευσης ελαιολάδου	617

23.6	Regulation (EC) No. 1439/99: Οργάνωση αγοράς οίνου	618
23.7	Regulation (EC) No.1760/2000: Θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και επισήμανσης βόειου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας	618
23.8	Regulation (EC) No.1321/2002: Επισήμανση κρέατος πουλερικών	620
23.9	Regulation (EC) No.318/2003: Κριτήρια επισήμανσης για εμπορία αυγών	620
24.	Συσκευασία τροφίμων	620
24.1	Directive E.U. 75/106/EEC: Προσυσκευασία κατ' όγκον ορισμένων προσυσκευασμένων υγρών	625
24.2	Directive E.U. 76/211/EEC: Νομοθεσία για προπαρασκευή σε μάξα ή όγκο ορισμένων προϊόντων σε προσυσκευασία.....	626
24.3	Directive E.U. 78/142/EEC: Υλικά και αντικείμενα που περιέχουν μονομερές βινυλοχλωρίδιο και προορίζονται να έλθουν σε επαφή με τρόφιμα	627
24.4	Directive E.U. 80/232/EEC: Νομοθεσία για σειρές ονομαστικών ποσοτήτων και χωρητικοτήτων αποδεκτών για ορισμένα προσυσκευασμένα προϊόντα	628
24.5	Directive E.U. 82/711/EEC: Καθορισμός βασικών κανόνων αναγκαίων για τον έλεγχο της μετανάστευσης των υλικών και αντικειμένων από πλαστική ύλη προοριζόμενων να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα	629
24.6	Directive E.U. 93/10/EEC: Υλικά και αντικείμενα από μεμβράνη αναγεννημένης κυτταρίνης που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα	630

24.7	Directive E.U. 94/62/EC: Νομοθεσία για συσκευασίες και απορρίμματα συσκευασίας...	631
24.8	Directive E.U. 97/23/EEC: Νομοθεσία των Κρατών Μελών σχετικά με τον εξοπλισμό υπό πίεση	633
24.9	Directive E.U. 2002/16/EC: Χρήση ορισμένων εποξεικών παραγώγων σε υλικά και αντικείμενα που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα	635
24.10	Πρόταση COM(2003)0689-COD(2003)0272: Υλικά και αντικείμενα που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τα τρόφιμα	636
	Βιβλιογραφία Μέρους Β'	639